

تجربه آموزشی

مدرسه؛ پلی به آینده

● مصطفی سهرابلو، لیسانس، دبیر علوم تجربی متوسطه اول پیرتاج، بیجار، استان کردستان

کلیدواژه‌ها: مدرسه، پلی به آینده، تجربه آموزشی

بیشتر اوقات معلم در کلاس به دنبال یافتن راه‌ها و روش‌هایی برای ارائه آموزش و تدریس مناسب و بهتر است تا بتواند با جذب دانش‌آموزان در فرایند یاددهی یادگیری، روند رشد و یادگیری آن‌ها را تسهیل و بهبود بخشد. این تلاش‌ها گاهی با شکست و وقت‌هایی هم با موفقیت‌های کامل یا جزئی همراه هستند. مسلم است، وقتی دانش‌آموز با علاقه و انگیزه درونی در فعالیت‌ها شرکت کند، نتایج آموزشی ارزنده‌ای به دست خواهند آمد. نکته‌ای که باید مدنظر قرار گیرد، این است که خوشبختانه بخشی از راه‌حل‌ها در دست خود دانش‌آموزان هستند، چرا که در کنار تلاش‌های معلم برای یافتن راهکارهای آموزش و یادگیری، خود دانش‌آموزان نیز فعالانه برای مشارکت و هم‌سویی با معلم و کلاس تلاش‌هایی می‌کنند. البته این تلاش‌ها به سبک و اقتضای سن و شرایط خاص خود آن‌هاست، به این صورت که بچه‌ها به‌طور دائم در حال پیگیری علاقه‌ها و خواسته‌ها، انتظارات و نمایش توانمندی‌هایشان به معلم و دیگران هستند که با شناسایی و بهره‌گیری مناسب آن‌ها توسط معلم، بر کیفیت فرایند پیچیده آموزش و یادگیری افزوده خواهد شد و در کنار آن، دورنمایی هرچند کوتاه از آینده شغلی و زندگی دانش‌آموزان متصور خواهد شد. در ادامه تجربه‌های نگارنده در این باره ارائه شده‌اند.

جالب اینجاست که بیشتر سؤالات درباره درس‌های مدرسه از جمله علوم مطرح می‌شوند و این کسب درآمد و جایزه از طریق پاسخ به پرسش‌ها باعث شده بود بچه‌ها با آب‌وتاب خاصی از آن تعریف کنند و پرسش‌های تکراری علوم را دوباره مرور کنند. یکی از آن‌ها می‌گفت: ما که بهتر از این شرکت‌کنندگان می‌توانیم پاسخ بدهیم و امتیاز بگیریم!

این اتفاق و موارد دیگر نشان‌دهنده تأثیر انگیزه و هدف در انجام کارهاست. وقتی دانش‌آموز از انجام کاری مانند درس خواندن یا حضور در یک جلسه علوم و... انتظار مشخص

چند روز پیش، وقتی وارد کلاس علوم شدم، بچه‌ها شروع کردند به پرسش‌هایی از جمله: سرعت نور چقدر است؟ می‌شود برای اندازه‌گیری آن وسیله‌ای ساخت؟

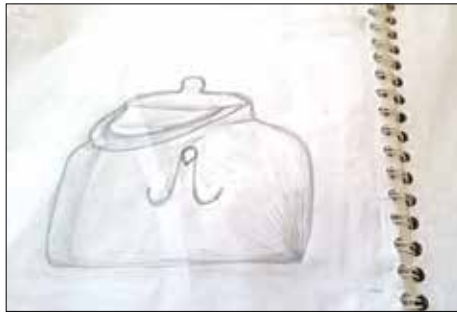
به آن‌ها گفتم، این‌ها را که قبلاً خوانده‌اید! چرا الان برایتان این قدر مهم شده است؟! آن‌ها باز با یکدیگر مشغول صحبت درباره سؤالات دیگر شدند. متوجه شدم علت پرسش‌های آن‌ها به مسابقه‌ای تلویزیونی مربوط می‌شود که از یکی از شبکه‌ها در حال پخش است. در آن مسابقه، شرکت‌کنندگان با پاسخ‌دادن به سؤالات مجری، مبلغی پول نقد کسب می‌کنند.

و مورد انتظارش را داشته باشد، به صورت فعال و شاد آن فعالیت و کار را پیگیری خواهد کرد. این امر درباره آموزش و یادگیری بسیار مفید و قابل توجه خواهد بود، چرا که یادگیری جذاب و فعال دانش آموزان را در پی خواهد داشت.

● جلسه قبل، وقتی وارد مدرسه شدیم، تعدادی از بچه‌ها غذای محلی درست کرده بودند. وقتی از آن‌ها خوردیم و از بچه‌ها تشکر کردیم، نکته جالبی که توجهم را جلب کرد، این بود که دو نفر از آن‌ها آمدند و هر کدام گفتند: «آقا فلان غذا را خورده‌اید؟ من آن را درست کرده‌ام. می‌خواهید بدانید چطور درست می‌شود؟»

در واقع تلاش می‌کردند با ارائه غذاهای دست‌پخت خودشان و توضیحاتی درباره آن‌ها، توانایی‌ها و علاقه‌هایشان را به معلمان و دیگران نشان دهند. به آن‌ها گفتم، برای تدریس فصل سفره سلامت در کتاب علوم هفتم، ضمن ارائه گروهی درس، مطالب لازم درباره این غذاهای محلی را هم بگویند.

● امروز نیز وقتی وارد کلاس یکی از مدرسه‌های روستایی شدم، در حین تدریس علوم تجربی، وقتی داشتم از پنجره بیرون رانگاه می‌کردم، یک‌دفعه متوجه چیز جالبی روی شیشه شدم.

زیبا بود. از این رو، برای افزایش انگیزه در او و همچنین ایجاد ارتباط مناسب بین هنر نقاشی‌اش با آموزش علوم تجربی و جذاب‌شدن فرایند یادگیری، از او خواستم در صورت علاقه، برای مفاهیم علوم تجربی در هر جلسه، روی تخته سفید (وایت‌برد) نقاشی‌های لازم را بکشد. خوش حال شد و در جلسه بعد و در تدریس فصل ساختار سلول، اولین «نقاشی آموزشی» زیبای خودش را برای من و دانش‌آموزان ارائه کرد.

یکی از بچه‌ها با ماژیک روی شیشه نقاشی کشیده بود! واقعاً نقاشی‌اش جالب و زیبا بود. وقتی پرسیدم این‌ها کار چه کسی هستند، گفت: «آقا ببخشید من کشیدم. خواستم پنجره‌ها کمی قشنگ‌تر شوند، ولی بعدش یادم رفت آن را پاک کنم.»

دفتری را نشان داد که در آن نقاشی‌های متنوع و زیبایی کشیده بود. گفت: «هر موقع بی‌کار می‌شوم نقاشی می‌کشم.» این دانش‌آموز جلسه بعد هم، در هنگام انجام آزمایش مربوط به تابش اجسام تیره و روشن، تصویری از یکی از وسایل مورد استفاده در آزمایش (کتری) رسم کرده بود که بعد از اجرای آزمایش آن را به من نشان داد.

جمع‌بندی

دقت در رفتارها و نحوه تعامل دانش‌آموزان و فرصت دادن به آن‌ها، کمک می‌کند بتوانیم با بهره‌گیری از توانایی‌ها و علاقه‌های آن‌ها، آموزش‌هایی جذاب و به‌نوعی دانش‌آموز‌محور و مناسب طراحی کنیم. از آنجا که دانش‌آموزان خود و مهارت‌ها و توانایی‌هایشان را در اجرا و پیگیری این فعالیت‌ها دخیل می‌بینند، به طور طبیعی مشارکت فعال آن‌ها در فعالیت‌های کلاسی افزایش می‌یابد و یادگیری لذت‌بخش می‌شود.